

Az ÉS főszerkesztőjének

VISSZHANG - LVI. évfolyam, 39. szám, 2012. szeptember 28.

Kedves Barátom!

1) Magyarország és a magyarság jövőjét súlyosan fenyegeti az antiszemitizmus feléledése és politikai erőként való újjászerveződése. Ugye egyetértünk abban, hogy akiknek felelőségük van a nemzet jövőjének alakulásában, azoknak mindent meg kellene tenniük e veszély elhárítására.

2) A Gerő András által jegyzett vádemelés és szóértelmezési buzgólkodás, amely az ország egyik legnagyobb élő történészének historiográfiai munkásságát tette célponttá, legjobb meggyőződésem szerint nemcsak hogy nem járult hozzá a létező antiszemitizmus elleni küzdelemhez vagy kármentéshez, hanem ellenkezőleg, hamis útra terelte az erről folyó gondolkodást, és egy - mára már elképesztő méretűvé fajult - bizantinus vitát váltott ki. Még hozzá nem is annyira a feltűnést kereső vagy zavarosban halászni szerető ál-értelmiségiek, hanem kitűnő szándékú és jól felkészült intellektusok között. Akik beleestek abba a csapdába, hogy a magyar zsidókat ténylegesen fenyegető veszélyek tárgyalása helyett egy olyan történész szavairól folytassanak stílusgyakorlatokat, aki indulása óta világosan elutasított minden ember és ember közti diszkriminációt.

3) Nem tudok szabadulni attól a gyanútól, hogy a magas-értelmiségnek ez a tiszteletre méltó szegmentuma egy olyan provokátornak esett áldozatul, aki abban leli örömét, hogy nála nagyobb formátumú szellemi embereket szeszélye szerint minősítsen vagy leckéztessen, amire pedig sem tudományos múltja, sem közéleti státusa nem hatalmazza fel őt.

4) Ezt a levelet azért küldöm Neked, mert úgy érzem, hogy az általad szerkesztett magas szintű orgánium nem tette jól, hogy *ilyen tartósan ilyen széles fórumot* nyitott ennek az áldatlan csatározásnak. Tudom és értékelem, hogy ebben az a hivatástudat vezetett Téged, hogy álláspontok és eszmék tisztázására szükség van, és az a megfontolás, hogy az így kialakuló viták résztvevői fölött cenzúrát gyakorolni nem illik, de nem is célszerű. Ami azonban - ahogy ezt a szóbanforgó vita példája is mutatja - olykor igenis megkérdőjelezhető, még ha a szerkesztő szándéka a legtisztább is, döntése mögött pedig - mint az adott esetben - semmi rosszindulat vagy rejteni való hátsó gondolat nem volt.

5) Hadd pontosítsak. A józan ítélőképesség a tapasztalat szerint minden szerkesztő gyakorlatában egyfajta „cenzúraként” működik, legalábbis a minőségi választás szintjén. De a témaválasztás vonatkozásában sem működhet másként, különösen, amikor a tét egy egész közösség sorsa (adott esetben egy nemzeté és egy szellemi-kulturális közösségé). Ha ez a szerkesztői ösztön defektet kap, annak hatása olyan sajtóorgánium esetében, mint a Tiéd, messze túllép a szerkesztés belső rendjén. E defekt nélkül, amelyet tulajdonképp aránytévesztésnek is nevezhetnék, 2012 nyarán bizony nem következett volna be a G. A. által kirobbantott vita *minden mértéken felüli túlburjánzása* és az a maradandó kár, amelyet ez a - kezdettől fogva kisiklatott és egyre abszurdabb - vita szükségképpen maga után kell hogy hagyjon.

Mély tisztelettel és a személyed iránti változatlan barátsággal küldi ezt a levelet:

Kende Péter

(A szerző a párizsi Magyar Füzetek néhai szerkesztője az MTA külső tagja)